OSZCZĘDNOŚĆ

DWUTYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWIE ORGANIZACJI OSZCZĘDNOŚCI W POLSCE.

Organ Związku Miejskich i Powiatowych Kas Oszczędności w Warszawie.

№ 9. Dnia 15 maja 1928 r. Rok IV.

TREŚĆ:

Cena egz. 1.40

OSZCZĘDNOŚĆ

DWUTYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWIE ORGANIZACJI OSZCZĘDNOŚCI W POLSCE.

Organ Związku Miejskich i Powiatowych Kas Oszczędności w Warszawie.

GROSZ DO GROSZA

WARSZAWA 1928

№ 9. Dnia 15 maja 1928 r. Rok IV.

Ze Związku Miejskich i Powiatowych Kas Oszczędności.

Protokuł
Walnego Zgromadzenia Związku Miejskich i Powiatowych Kas Oszczędności, odbytego w dniu 29 kwietnia 1928 r., w lokalu Polskiego Banku Komunalnego, Spółki Akcyjnej w Warszawie, pl. Napoleona 7.

Obrady zagaił o godz. 12 m. 30 Prezes Zarządu p. Wacław Gajewski witając przedstawicieli władz, banków, oraz instytucyj społecznych.

Obecni przedstawiciele władz:

1. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych — naczelnik wydziału p. Stanisław Szwalbe i radca min. p. Ryszard Lenartowicz.
2. Ministerstwo Skarbu — radca min. p. M. Wojciechowski.
3. Ministerstwo Reform Rolnych — radca p. J. Jarnuszkiewicz.
4. Wojewoda Warszawski — p. Twardo.
5. Bank Gospodarstwa Krajowego — naczelnik wydziału dr. Garbusiński.
6. Państwowy Bank Rolny — dyrektor p. T. Narbutt, oraz p. p. Władysław Ludkiewicz i Kazimierz Lewicki (centrala) i Jan Długokęcki (oddział główny).
7. Urząd Wojewódzki Warszawski — p. J. Gintowt — Dziewiałtowski.
8. Urząd Wojewódzki Wileński — p. Benedykt Dziewojewicz.
9. Biuro Zjazdów Samorządu Ziemskiego — Prezes, p. J. Zdanowski i Dyrektor Biura — p. Józef Bek.
10. Biuro Zjazdów Instytucyj Oszczędnościowych w Polsce — Prezes p. T. Michciński.
11. Polski Bank Komunalny w Warszawie: Naczelny Dyrektor, p. J. Zdanowski i Dyrektor p. D. Szarzyński.

Delegaci Kas Oszczędności i pow. Związków Komunalnych.

1. Kasa Oszczędności powiatu Białostockiego Dyrektor, p. Ludwik Wysocki.
2. Kasa Oszczędności powiatu Bielskiego Przew. Zarządu p. Stanisław Wołk (z głosem decydującym), Dyrektor—Mieczysław Lisowski z głosem doradczym.
3. Kasa Oszczędności powiatu Będzińskiego Przew. Zarządu p. Dr. Józef Narczyński z głosem decydującym i dyrektor, p. C. Ankiersztajn z głosem doradczym.
4. Kasa Oszczędności powiatu Brzeskiego Przewodniczący Zarządu p. B. Kuczyński.
5. Kasa Oszczędności powiatu Brasławskiego Przewodniczący Zarządu p. Marjan Gosk.
6. Kasa Oszczędności powiatu Brzezińskiego Dyrektor, p. Nowicki Bronisław.
7. Kasa Oszczędności powiatu Częstochow-

skiego — Przewodniczący Zarządu, p. Kühn Kazimierz.

8. Kasa Oszczędności powiatu Gostynińskiego — Kierownik, p. Dąbrowski Władysław.

9. Kasa Oszczędności powiatu Grodzieńskiego — Dyrektor, p. Neyman Józef.

10. Kasa Oszczędności powiatu Lubelskiego Dyrektor, p. Kita Jan.

11. Kasa Oszczędności powiatu Łaskiego Dyrektor, p. Chudzyński Zygmunt.

12. Kasa Oszczędności powiatu Łomżyńskiego — Dyrektor, p. Bielicki Romuald.

13. Kasa Oszczędności powiatu Łuninieckiego — Dyrektor, p. Sobocki Feliks.

14. Kasa Oszczędności powiatu Koneckiego Dyrektor, p. Ziembiński Wacław.

15. Kasa Oszczędności powiatu Krzemienieckiego — Przewodniczący Zarządu p. Puławski Ignacy z głosem decydującym i dyrektor, p. Boczkowski Aleksander z głosem doradczym.

16. Kasa Oszczędności powiatu Opatowskiego — Dyrektor, p. Adam Lipiński.

17. Kasa Oszczędności powiatu Opoczyńskiego — Dyrektor, p. Szuster Henryk.

18. Kasa Oszczędności powiatu Ostrołęckiego — Dyrektor, p. Modzelewski Czesław.

19. Kasa Oszczędności powiatu Ostrowskiego — Przewodniczący Zarządu, p. Dr. Leon Walter z głosem decydującym i dyrektor, p. Edward Wyrzykowski z głosem doradczym.

20. Kasa Oszczędności powiatu Piotrkowskiego — Dyrektor, p. Józef Roziecki.

21. Kasa Oszczędności powiatu Pułtuskiego Dyrektor, p. Ludwik Wierzbowski.

22. Kasa Oszczędności powiatu Radomskiego Dyrektor, p. Kancler Stanisław.

23. Kasa Oszczędności powiatu Siedleckiego Dyrektor, p. Grabowski Marjan.

24. Kasa Oszczędności powiatu Sierpeckiego Przewodniczący Zarządu p. Dramiński Leopold z głosem decydującym i dyrektor, p. J. Maciejec z głosem doradczym.

25. Kasa Oszczędności powiatu Skierniewickiego — Przewodniczący Zarządu, p. Moczulski Władysław.

26. Kasa Oszczędności powiatu Iłżeckiego Dyrektor, p. Jedlikowski Witold.

27. Kasa Oszczędności powiatu Włodawskiego — Dyrektor, p. Komarnicki Franciszek.

28. Kasa Oszczędności powiatu Zamojskiego Dyrektor, p. Biernacki Karol.

29. Kasa Oszczędności m. Druskienik — Przewodniczący Zarządu, p. Szwalb Oskar.

30. Kasa Oszczędności powiatu Sarneńskiego — Dyrektor, p. Domański Leon.

31. Kasa Oszczędności powiatu Łowickiego Dyrektor, p. Dąborowski Konstanty.

32. Kasa Oszczędności powiatu Kobryńskiego Dyrektor, p. Klinke Kazimierz.

33. Kasa Oszczędności powiatu Nieświeskiego — Dyrektor, p. Chołowiecki Rudolf.

34. Kasa Oszczędności powiatu Tomaszowskiego Lub. Dyrektor, p. Borecki Wacław.

35. Kasa Oszczędności powiatu Jędrzejowskiego — Dyrektor p. Kruk Józef.

36. Kasa Oszczędności miasta Ciechocinka Dyrektor, p. Gołębiowski Stanisław.

37. Kasa Oszczędności miasta Łucka—Przewodniczący Zarządu, p. Czarkowski Stanisław z głosem decydującym i dyrektor, p. Klinke Aleksander z głosem doradczym.

38. Powiatowy Związek Komunalny Warszawski — Dyrektor Kasy Oszczędności m. Warszawy, p. Szczepkowski Mieczysław.

39. Powiatowy Związek Komunalny Włocławski — Starosta Adam Olszewski z głosem decydującym i sekretarz sejmiku, p. Nowicki Teodor.

40. Kasa Oszczędności p. L. Prużańskiego Dyrektor, p. inż. Józef Czarnocki.

Stwierdziwszy, że zebranie, w myśl § 10 statutu Związku, jest prawomocne, Prezes Zarządu prosi o dokonanie wyboru prezydjum i zaznacza, że, zgodnie z rozesłanemi zaproszeniami porządek dzienny dzisiejszego Zgromadzenia jest następujący:

1. Zagajenie i wybór prezydjum.
2. Sprawozdanie Zarządu i Komisji rewizyjnej.
3. Budżet na rok 1928.
4. Referat p. t. „Nowe ustawodawstwo o komunalnych kasach oszczędności i dostosowanie dotychczasowych statutów do nowych przepisów prawnych".
5. Sprawa powiększenia liczby członków Zarządu.
6. Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej.

Na Przewodniczącego Zgromadzenia powołano przez aklamację p. Mieczysława Szczepkowskiego, na Zastępcę Przewodniczącego—p. Ignacego Puławskiego i na Sekretarza — p. B. Kuczyńskiego.

Objąwszy przewodnictwo, udziela Przewodniczący głosu przedstawicielowi Ministerstwa Spraw Wewnętrznych p. radcy Ryszardowi Lenartowiczowi, który powitał Zebranie imieniem Pana Ministra Spraw Wewnętrznych, podkreślając znaczenie rozwoju komunalnych kas oszczędności i poważną rolę związków kas.

Następnie Naczelnik Wydziału Banku Gospodarstwa Krajowego — p. Dr. Garbusiński wygłosił przemówienie powitalne w imieniu Pana Prezesa Banku Gospodarstwa Krajowego i Banku Gospodarstwa Krajowego. W przemówieniu swojem p. Dr. Garbusiński podkreślił wagę, jaką Bank Gospodarstwa Krajowego przywiązuje do działalności Związków kas, przedstawił pokrótce życzliwą współpracę Banku z komunalnemi kasami oszczędności i życzył owocnych wyników zarówno obrad Zgromadzenia, jak pracy Związku i komunalnych kas oszczędności.

W imieniu Biura Zjazdów Instytucyj Oszczędnościowych w Polsce powitał Zgromadzenie Prezes—p. Tadeusz Michciński, podkreślając znaczenie komunalnych kas oszczędności w dziedzinie gromadzenia wkładów oszczędnościowych i krzewienia idei oszczędzania, oraz życząc pomyślnych wyników pracy.

Prezes Rady Zjazdów Samorządu Ziemskiego i Naczelny Dyrektor Polskiego Banku Komunalnego p. Juljusz Zdanowski, witał Zgromadzenie imieniem Biura Zjazdów Samorządu Ziemskiego i Polskiego Banku Komunalnego. Dłuższe przemówienie, pod-

kreślające zarówno cele dla jakich komunalne kasy oszczędności w Polsce powstają, jak i dotychczasowy ich rozwój, zakończył mówca stwierdzeniem, że, tak jak w niektórych innych państwach, mogą komunalne kasy oszczędności i u nas stać się podwaliną rozwoju dobrobytu szerokich warstw ludności, jeśli ich działalność i rozwój pójdzie po właściwej drodze rzetelności, samodzielności i poczucia społecznego. W tym sensie złożył mówca życzenia pomyślnej pracy Związku i zrzeszonych w nim instytucyj.

Przystąpiono do punktu 2-go porządku dziennego.

Prezes Zarządu, p. Wacław Gajewski złożył sprawozdanie Zarządu treści następującej:

„Jak na polu postępu kultury i urządzeń humanitarnych tak i na polu organizowania się samodzielnego społeczeństwa, które jest warunkiem zasadniczym dla pierwszych, czasy rosyjskie zostawiły w Polsce jedną wielką pustkę.

To też i tak ważna gałąź życia gospodarczego, jak kasy oszczędności nie istniały prawie w zaborze rosyjskim w chwili odrodzenia naszej Ojczyzny. Wprawdzie władze rosyjskie pozwalały na tworzenie instytucyj pożyczkowo - oszczędnościowych wiejskich, ale zazdrośnie nie dopuszczały do nich inteligencji, nie pozwalały na tworzenie ośrodków większych, któreby te mniejsze organizmy skupiać mogły.

Podczas gdy po zaborze pruskim otrzymaliśmy cały szereg kas zasobnych w pieniądze i doświadczenie, podczas gdy nawet w biednej galicji rozwinęły się kasy przed wojną doskonale i z czasów tych pozostało nam kilka instytucji takich pierwszorzędnej wartości, to w zaborze rosyjskim zastaliśmy pole zupełnie puste. To też dla działalności społecznej, a w szczególności dla działalności samorządów, otwierała się możność spełnienia ważnych obowiązków.

Lata 1919 i 1920, to jeszcze wciąż trwająca wojna. Ale już na pierwszem większem zebraniu samorządów tak powiatowych jak miejskich, którem było odbyte z wiosną roku 1921 zebranie Polskiego Banku Komunalnego, stwierdzono konieczność popierania rozwoju kas oszczędności i jednomyślnie został uchwalony wniosek zarządu, by Bank dążył do przyjęcia roli kierowniczej w organizowaniu kas i starał się służyć im pomocą.

Pod koniec roku 1920 i w roku 1921 zgłoszono już 18 kas powiatowych do zatwierdzenia. Okazało się jednak, że w ramach przedwojennych statutów działalność ich na rozwój liczyć nie mogła, a równocześnie szybki spadek pieniądza sprawił, że tylko kilka z zatwierdzonych kas rozpoczęło działalność i na wiosnę roku 1922 już tylko dwie jeszcze były czynne. Potem te dwie zawiesiły czynności.

Gdy w roku 1924 stabilizacja waluty stworzyła nowe podstawy dla rozwinięcia inicjatywy, już tylko dwie z założonych dawniej kas formalnie istniało.

Wprawdzie pierwsza stabilizacja waluty była krótkotrwała, a wiele warunków przyczyniło się do tego, by nie mieć ufności i z ostrożnością przystępować do tworzenia instytucji, wskazujących ludziom na potrzebę i pożytek oszczędności, niemniej ilość zgłoszeń o zatwierdzenie nowych kas była znaczna. Zarazem także Polski Bank Komunalny, mając ciągłą styczność z życiem samorządów i znając z doświadczeń zagranicznych wielką wagę istnienia instytucji, któraby nowe, słabe i w trudnych warunkach zakładane kasy, od początku mogła wziąć w opiekę i obsłużyć, zainicjował w roku 1925 założenie Związku Miejskich i Powiatowych Kas Oszczędności. Stworzono Komisję Organizacyjną. Na zwołanem w jesieni 1925 r. zebraniu przedstawicieli Kas Oszczędności przyjęto wytyczne statutu, uzupełniono komisję i przedstawiono statut do le-

Krótki szkic historyczny pieniądza polskiego.

(c. d.)

OKRES GROSZOWY.

Na przełomie wieków XIII i XIV powszechnie odczuwano potrzebę większych monet. Skarlałe denarki już nie wystarczały dla zwiększonych obrotów handlowych. Na scenę występuje grosz i jego pochodne, oraz sporadycznie monety złote, które dostawały się do Polski z sąsiednich Węgier i przez Gdańsk z naszego handlu zagranicznego.

Denar jednak nie zniknął i dlatego w Polsce, jak i w reszcie Europy, nastąpiło znaczne urozmaicenie pieniędzy, a właściwie powiększył się chaos pieniężny.

Największą powagę w Europie Środkowej zdobyły sobie grosze czeskie, które od r. 1300 bił w Pradze Wacław II, król czeski i polski. Wkrótce podobne grosze zaczęto bić i w Krakowie. Za przykładem Czech podniesiono i w Polsce grzywnę do 197,68 g. i z takiej grzywny bito początkowo 4 wiardunki (vierchen) = 24 szkojcom = 48 groszom i = 96 kwartnikom, albo półgroszom, a każdy grosz był równy 12 denarom. Grosze liczono także na kopy po 60 sztuk.

Wymieniony wyżej podział grzywny był jednak czysto teoretyczny i z biegiem czasu nie odpowiadał stopie menniczej, która stawała się coraz niższą, czyli coraz więcej sztuk bito z tej samej grzywny. Za Kazimierza Wielkiego bito z grzywny 145 półgroszy, za Władysława Jagiełły — 250 — 300 sztuk, za Kazimierza Jagiellończyka — 400, a za Olbrachta i Aleksandra przeszło 500 półgroszy i odpowiednią ilość denarków.

W szczegółach w okresie groszowym mennictwo polskie przedstawia się następująco.

Za Wacława II (1300—1305) bito grosze ze srebra XV próby o zawartości czystego srebra 3,484 g.

Za Władysława Łokietka (1306 — 1333) bito przeważnie denary ze srebra XIV próby. Po swojej koronacji Król kazał wybić pierwszą w Polsce monetę—dukata, mającego symbolizować niepodległość kraju i dostojeństwo monarsze. Dukat ten wyobraża

galizacji. Mieliśmy już wówczas przedstawicieli 20 kas, istniejących w b. zaborze rosyjskim.

Komisję Organizacyjną stanowili pp.: Chomicz, Gajewski, Okulicz, Szarzyński i Zdanowski.

W znacznej mierze ze względu, że właśnie w Ministerstwach rozpoczęto już wówczas opracowywanie nowej ustawy o komunalnych kasach oszczędności, a chodziło o to, by statut Związku nie był z nią w sprzeczności, zatwierdzenie statutu trwało dość długo, gdyż nastąpiło dopiero w roku 1927. Natychmiast przystąpiła Komisja Organizacyjna do zwołania zjazdu, który się odbył w ostatnich dniach kwietnia 1927 r.

Przy tworzeniu Związku nasuwały się uwagi, czy słusznem jest tworzenie nowego Związku, gdy już dwa inne w Polsce posiadamy, ale rozważenie bliższe wskazało nam, że droga obrana była słuszna. Po pierwsze Związek poznański ma szerokie uprawnienia i stworzony jest na podstawie publiczno-prawnej, więc nie mogło być mowy o łączeniu dwuch różnorodnych organizacji. Po drugie aczkolwiek Związek Małopolski przemienił swój statut w ten sposób, iż może działać na terenie całego Państwa, to jednak od dawnej, zasłużonej i tradycje miejscowe mającej organizacji nie można było spodziewać się i wymagać, by siedzibę swą przeniosła do Warszawy—uważaliśmy zaś za pożądane istnienie choćby dzielnicowego Związku w stolicy, bliżej władz centralnych i w centrum stołecznem. Wreszcie trzeci argument: mimo postępującego ujednostajnienia ustawodawstwa, dotyczącego samej organizacji kas, mamy jeszcze różne w poszczególnych dzielnicach kodeksy i tak odmienne warunki pracy, tak jeszcze jesteśmy u samych jej podstaw, że i metody związkowego działania muszą być różne. Przecież i same organizacje komunalne, których część integralną stanowią kasy dotąd jeszcze, zupełnie odmiennie są zbudowane. Dlatego też zdecydowaliśmy się na utworzenie odrębnego Związku w Warszawie, dla b. dzielnicy rosyjskiej.

Zaprosiliśmy na posiedzenie organizacyjne przedstawicieli bratnich związków ze Lwowa i Poznania. Delegat Związku poznańskiego był obecny.

Ukonstytuowano Związek i jego zarząd. Ze względu, że na początek tylko nieliczna ilość kas przystąpiła faktycznie do Związku — inne czekały na formalności, związane z uchwałami ciał uchwalających przystąpienie—trudno było ustalić budżet Związku, a zatem i nakreślić ramy jego działalności. Mieliśmy jednak i tu znowu pomoc ze strony Polskiego Banku Komunalnego, który dopiero w miarę, jak rosły zajęcia biura Związku, określił niewielką opłatę za swoje czynności i który zabezpieczył ważną na przyszłość dla Związku sprawę jego organu prasowego, nabywając wydawnictwo „Oszczędność". Wydawnictwo to już pewną markę i pewną ilość prenumeratorów sobie wyrobiło.

Zarząd ukonstytuował się formalnie dopiero w październiku. W myśl uchwały Walnego Zgromadzenia zlecił prowadzenie biura Związku Polskiemu Bankowi Komunalnemu i rozpoczął akcję w kierunku zachęcenia wszystkich kas do przystępowania do Związku, Akcja ta uwieńczona została powodzeniem, bo na 1-szy stycznia 1928 r. z zatwierdzonych ogółem 65 kas w b. zaborze rosyjskim, było członkami Związku 49, a obecnie 57 i 2 powiatowe związki komunalne.

Z chwilą ukonstytuowania zarządu i rozpoczęcia czynności, okazał się odrazu pożytek istnienia instytucji.

Zaczęły napływać listy, zapytania, wreszcie domagania się przeprowadzenia rewizji kas i udzielania porad.

Rewizje rozpoczęto przeprowadzać w listopadzie i, chcąc je odrazu poważnie postawić, delegował Polski Bank Komunalny do nich swego najpo-

---

Króla siedzącego na tronie, a na odwrotnej stronie św. Stanisława. Dukat ten nie był jednak przeznaczony do obiegu pieniężnego, a był raczej medalem pamiątkowym.

Kazimierz Wielki (1333—1370) starał się urzeczywistnić dewizę: „jedno państwo i jedna moneta". Za przykładem ojca bił najpierw denarki, a od r. 1338 — szerokie grosze krowskie, wzorowane na czeskich. Główną jednak jego monetą są kwartniki bite w Krakowie i we Lwowie. Dla Rusi Halickiej bił także denarki miedziane dla handlu ze Wschodem.

Za Ludwika Węgierskiego (1370—1382) bito w Krakowie srebrne denarki koronne, oraz kwartniki i denarki miedziane we Lwowie. W owym czasie czynne były mennice w Krakowie, Lwowie, Poznaniu i Wieluniu.

Królowa Jadwiga (1384—1386) biła same denarki z dobrego srebra.

Za długiego panowania Władysława Jagiełły (1386—1434) pieniądz uległ znacznym przemianom i jak zwykle pogorszeniu. Z początku bito tylko srebrne denarki koronne. Od r. 1393 bito srebrne kwartniki, lecz nie $^1/_2$ grosza, jak było dawniej, a $^1/_4$ grosza praskiego. Wkrótce jednak wartość nowej monety spadła do $^1/_6$ grosza i odpowiadała wartości 3 denarów, wskutek czego zaczęto ją zwać trzeciakami, albo ternarami. Od r. 1399 zaczęła mennica krakowska wyrabiać wielką ilość półgroszy, zwanych później półkami. Podlenie monety wywołało szemrania i skargi mieszczaństwa i szlachty i w r. 1442 Król dał przyrzeczenie nie wybijania monet bez zezwolenia stanów. Po długiej przerwie otwarto mennicę krakowską w r. 1431, która aż do r. 1440 biła same denarki jagiellońskie z koroną i orłem. Po tym czasie znów spoczęła mennica aż do r. 1456, w którym wojna pruska i związane z nią wydatki zmusiły Kazimierza Jagiellończyka (1447 — 1492) do ponownego otwarcia mennicy krakowskiej i do szukania w niej źródła nowych dochodów.

Bito głównie srebrne pół grosze koronne VI próby i srebrne denarki II próby. Zarządca mennicy Piotr Kurozwęcki dopuścił się nadużyć i obniżył wartość monety do połowy pierwotnej, za co został ukarany konfiskatą wszystkich dóbr.

Za panowania Olbrachta (1492—1501), a po śmierci P. Kurozwęckiego cokolwiek poprawiono monetę, lecz do radykalnej zmiany nie doszło z powodu pustek w skarbie.

Aleksander (1501—1506), ograniczony w pra-

ważniejszego pracownika. Przed Nowym Rokiem przeprowadzono 3 rewizje.

Stwierdzając wielką potrzebę ożywienia propagandy oszczędnościowej, nabył Zarząd szereg druków i wydawnictw po byłem Towarzystwie krzewienia oszczędności i dostarczał je członkom, zarazem przedsiębiorąc nowe wydawnictwa. W szczególności współdziałał przy organizacji „Dnia Oszczędności".

Chcąc być w bliższym kontakcie z całym ruchem oszczędnościowym w kraju, przystąpił zarząd imieniem Związku do Biura Zjazdów Instytucyj Oszczędnościowych w Polsce, utworzonego przy P. K. O., przyczem Prezes zarządu Związku wszedł jako stały członek do Zarządu tego Biura.

Jedną z najważniejszych czynności Zarządu była współpraca nad przygotowanem rozporządzeniem wykonawczem do rozporządzenia — ustawy z dnia 13 kwietnia 1927 r. o komunalnych kasach oszczędności. Poświęcono temu zagadnieniu sporo czasu. Ustawa bowiem, w szczególności dla naszych kas, zorganizowanych na podstawie statutów opartych o dawny wzór niemiecki, wprowadza największe inowacje Chodziło o to, by rozporządzenie wykonawcze dozwoliło nie łamać zupełnie istniejącego stanu rzeczy, a organicznie go do nowego stanu przystosowało.

Wobec przystąpienia znacznej ilości kas do Związku, możemy już budżet roku następnego nakreślić w kształtach realnych i takich, które pozwolą na rzeczywistą pożyteczną służbę dla kas oszczędności. Mamy zapewnioną poważną działalność rewizyjną, przeznaczamy fundusz na tworzenie bibljoteki i na prowadzenie działu wydawniczego.

Sprawozdanie rachunkowe przedstawiamy obok. Wykazuje ono skromne, jako za okres wstępny, wydatki. Poza objętymi tym sprawozdaniem, były jeszcze wydatki organizacyjne, które pokrył w całości Polski Bank Komunalny.

Od Nowego Roku działalność Związku, jak Panowie z pewnością zauważyli, ożywiła się znacznie. Korespondencja miesięczna wynosi obecnie więcej, aniżeli przedtem kwartalna. Mianowicie do dnia dzisiejszego dziennik korespondencji wchodzącej i wychodzącej wykazuje 755 numerów, podczas, gdy przez cały rok ubiegły 367. Wydaliśmy kilka okólników, objaśniających o pilnych sprawach, z któremi się kasy do Związku zwracają.

Prowadzimy dział odpowiedzi w piśmie „Oszczędność", współdziałaliśmy w utworzeniu komitetu redakcyjnego dla tego pisma. Przeprowadzono rewizje 6 kas. Opracowujemy wnioski w sprawie stosunku Związku do władz nadzorczych. Opracowujemy statut dla komunalnych kas oszczędności, któryby możliwie ujednostajnił przewidziane i dopuszczalne według rozporządzenia ministerjalnego różne alternatywy. Po skromnych początkach, przyszła działalność zarysowuje się już mocno i konkretnie.

Na dzień 1.I. 28 r. Związek nasz liczył 49 członków, obecnie już 60 (58 kas i 2 pow. związki komunalne.) Należy przypuszczać, że liczba członków wzrośnie do końca bieżącego roku przynajmniej do 100, w związku z zakładaniem kas przez wszystkie niemal powiaty i niektóre miasta."

Członek Komisji Rewizyjnej p. Kazimierz Pyszkowski zreferował protokuł Komisji Rewizyjnej i sprawozdanie rachunkowe za r. 1927, wydrukowane w numerze 8 „Oszczędności" z dn. 29.IV 1928 r.

W dyskusji Przewodniczący Zgromadzenia, p. Szczepkowski proponuje wyrażenie podziękowania Zarządowi Związku za dotychczasową pracę oraz Zarządowi Polskiego Banku Komunalnego za pomoc, stale okazywaną Związkowi.

P. Dr. Narczyński z Będzina, zapytuje, jak się przedstawia sprawa kontaktu n/Związku ze Związkami Lwowskim i Poznańskim, pozatem zaś wska-

---

wach menniczych w Koronie, otworzył mennicę w Wilnie, gdzie bił grosze, półgrosze i denary, których szło 10 na grosz i stąd czerpał fundusze na wojnę z Moskwą.

Śląsk jeszcze bardziej odczuwał potrzebę grubej monety, niż Korona i dlatego tam już od r. 1292 rozpoczęto bicie pięknych kwartników.

Książęta Mazowieccy bili w XIV w. swoje własne monety, wzorowane sciśle na kwartnikach Kazimierza Wielkiego i Władysława Jagiełły.

Krzyżacy sprowadzeni do Polski w r. 1226 już w przywileju donacyjnym zastrzegli sobie prawo mennicze i używali grzywny chełmińskiej = $^3/_4$ grzywny krakowskiej. Ta grzywna odpowiadała 36 groszom praskim, a dzieliła się na 45 półszkojców (Halbschotter). 60 szelągów, 180 kwartników (Vierchen) i 720 fenigów, (denarów). Podług tej stopy wybijano w Toruniu, Chełmnie i Królewcu aż do połowy XIV w. brakteaty guziczkowe z krzyżem lub tarczą krzyżacką. Dopiero od r. 1351 zaczęto wybijać grubsze monety, przeważnie szelągi, odpowiadające polskim półgroszom, lecz nieco od nich gorsze. Bito także ale w małych ilościach półszkojce i kwartniki. Dominującą monetą obiegową pozostały szelągi z napisem „moneta Dominorum Prussiae".

Po bitwie Grunwaldzkiej (1410) monety pruskie odrazu straciły ogromnie na wartości, a po przegranej wojnie z Kazimierzem Jagielończykiem moneta pruska doszła do największego upadku i dopiero za Albrechta Brandenburskiego (1511—1525) cokolwiek polepszyła się. Dalszą ewolucję w tym kierunku przerwała sekularyzacja Prus i obrócenie ich w lenno polskie, które zmusiło Prusy do jedności monetarnej z Polską i trzymania się przepisów menniczych, obowiązujących w Koronie.

Pomimo całej pstrokacizny monetarnej, jaka panowała w Polsce w wiekach XIV i XV, zasadniczą monetą w tym okresie był grosz srebrny i wartość wszystkich innych monet oblicza się w groszu z zawartości czystego srebra w każdej poszczególnej monecie i stosunku jej do zawartości czystego srebra w groszu, przyczem z reguły monety większe były sporządzone z lepszego srebra, a mniejsze — z gorszego, t. j. niższej próby aż do II, w której srebra było tylko $^2/_{16}$, a miedzi $^{14}/_{16}$ części. Na tej podstawie jest ułożona poniższa tablica, wykazująca ilość gramów czystego srebra w groszu w porządku chronologicznym.

zuje na konieczność rozszerzenia czynności rewizyjnych przez ewent. zaangażowanie stałego lustratora, gdyż są na to już fundusze.

P. Marjan Gosk z Bracławia podkreśla konieczność jaknajprędszego wydania przez Zarząd Związku broszury o organizacji komunalnej kasy oszczędności, brak której powszechnie jest odczuwany.

Prezes Zarządu p. Gajewski wyjaśnia, że ze Związkami Lwowskim i Poznańskim utrzymywane są stosunki przez Biuro Zjazdów Instytucyj Oszczędnościowych w Polsce. Dążymy do ich zacieśniania.

Przewodniczący Zgromadzenia p. Szczepkowski w odpowiedzi p. Goskowi z Bracławia zaznacza, że nie wątpi, iż Zarząd Związku wyda instrukcję dla kas, skoro tylko będzie to możliwe. Nie należy jednak zapominać, iż opracowanie instrukcji potrwa czas dłuższy, zwłaszcza, że trzeba mieć na względzie konieczność odróżnienia organizacji kas dużych, średnich i małych. Dotychczasowy okres prac Związku nie mógł być wyzyskany do opracowania instrukcji, ze względu na spodziewaną reorganizację kas w myśl nowych przepisów prawnych.

Przedstawiciel prowadzącego biuro Związku Polskiego Banku Komunalnego, p. Zdanowski zaznaczył, iż projekt budżetu Związku na r. 1928 uwzględnia czynności rewizyjne w szerszym niż dotychczas zakresie. Jeżeli zajdzie tego potrzeba, Zarząd Związku niewątpliwie pomyśli o personelu rewizyjnym, przyjęta bowiem została zasada, że każda kasa powinna być rewidowana przez Związek przynajmniej raz na dwa lata.

P. Dr. Narczyński z Będzina uznaje przytoczone wyżej wyjaśnienia za zadawalniające, wobec czego wnosi o zatwierdzenie sprawozdań ogólnego i rachunkowego i wyrażenie Zarządowi podziękowania za dotychczasową pracę. Równocześnie wyraża mówca życzenie, aby w przyszłości Zarząd Związku miał na względzie ściślejszy kontakt ze zrzeszonemi kasami.

Po wyczerpaniu dyskusji wnioski p.p. Szczepkowskiego i D-ra Narczyńskiego przyjęte zostały jednomyślnie.

Przystąpiono do punktu 3-go obrad.

Prezes Zarządu p. Gajewski zaznacza, że projekt budżetu został przesłany wszystkim członkom Związku przy zaproszeniach na Walne Zgromadzenie. Układając ten projekt, Zarząd Związku liczył się z przewidywanymi wpływami, do których, oczywiście, dostosowane być muszą wydatki. Z drugiej strony rozmiar prac. Związku zależny jest ściśle od środków materjalnych. Jeżeli osiągniemy więcej wpływów, niż projekt budżetu przewiduje, można będzie zrobić więcej.

Program prac Związku na r. 1928 obejmuje:

1. Współdziałanie przy organizacji kas w myśl nowych przepisów prawnych, możliwe ujednostajnienie zasad organizacyjnych i ewent. interwencja w tych sprawach u władz.

2. Reprezentacja interesów kas przed władzami i instytucjami kredytowemi.

3. Współdziałanie z władzami w sprawie zamierzonego ustawodawstwa o związkach rewizyjnych i wyrównawczych kas oszczędności.

4. Działalność rewizyjna (przeprowadzenie lustracji przynajmniej połowy zrzeszonych kas.

5. Rozwinięcie działalności instrukcyjnej, przez:

a) wyjaśnienie jaknajwiększej ilości spraw wątpliwych z całokształtu działalności kas;

b) ewent. wydanie tymczasowej instrucji manipulacyjnej;

c) zorganizowanie kursu dla buchalterów kas oszczędności.

6. Uregulowanie stosunku kas do gminnych kas pożyczkowo-oszczędnościowych i spółdzielni.

Stopa mennicza w XIV i XV wieku.
Grzywna Krakowska = 197,68 gramów.

Lata	Gatunek monet	Próba srebra	Waga cz. srebra w groszu
1300-1305	Grosze praskie	XV	3,484
1306-1333	Denary	XIV	3,603
1333-1368	Półgrosze koronne	XIV	2,722
„	Półgrosze ruskie	XIV	2,722
„	Grosze krakowskie	XIII½	2,630
1368-1370	Półgrosze koronne	IX	1,750
„	Denary koronne	V	1,208
1370-1382	Denary koronne	VI	2,142
1378-1382	Półgrosze ruskie	XIV	1,970
1384-1386	Denary koronne	V½	1,402
1386-1396	Denary koronne	IV	1,091
„	Kwartniki koronne	V¼	1,097
1396-1403	„ „	V¼	1,646
1396-1398	Denary koronne	V½	1,423
„	Półgrosze ruskie	XIV	1,690
1398-1403	Denary koronne	V½	1,478
„	Półgrosze ruskie	XII½	1,460
„	Półgrosze koronne	VIII	1,583
1404-1405	Półgrosze lwowskie	VIII	1,499
1406-1410	Półgrosze koronne	VII	1,385
„	Półgrosze lwowskie	VII	1.312
„	Półgrosze koronne	VI	1,187
„	Półgrosze lwowskie	VI	1,125
1410-1414	Półgrosze koronne	V	0,989
„	Denary koronne	II	0,983
1431-1440	„ „	II	0,858
od 1456	Półgrosze koronne	VI	1,184
„	Denary koronne	II	0,932
1468	Półgrosze koronne	VI	0,980
1479-1492	„ „	VI	0,689
1492-1499	„ „	VI	0,720
1492-1501	Denary koronne	II	0,854
1499-1501	Półgrosze koronne	VI	0,774
1502-1506	„ „	VI	0,753
1501-1506	Półgrosze litewskie	VI	0,952
„	Denary litewskie	IV	0,800

Szelągi gdańskie, elbląskie i toruńskie z lat 1456—1466 były bite ze srebra III ⅔ próby i wartość

7. Załatwianie ważnych zleceń kas, w celu zaoszczędzenia kasom kosztów delegowania personelu do Warszawy.

8. Podejmowanie wszelkich wogóle prac, jakie dla rozwoju kas oszczędności będą konieczne.

Ponieważ zrealizowanie w szerszym lub węższym zakresie powyższego programu zależeć będzie w poważnej mierze od posiadanych przez Związek środków, ponieważ może zajść potrzeba powiększenia w ciągu roku niektórych pozycyj budżetu (w miarę posiadanych funduszów), chciałby p. Prezes projekt budżetu uważać, jako ramę, przekroczenie której jest możliwe w razie istotnej potrzeby.

Kończąc, prosi p. Prezes o uchwaleniu budżetu w brzmieniu proponowanem przez Zarząd, z tem 1) że Zarządowi przysługuje prawo przekroczenia w poszczególnych pozycjach ram budżetu, jeżeli będzie na to pokrycie, a rozmiar prac Związku będzie tego wymagać 2) że ewent. nadwyżka dochodów nad wydatkami użyta będzie na cele wydawnicze.

W dyskusji p. Marjan Gosk z Brasławia podkreśla, iż nie widzi w projekcie budżetu pozycji na zorganizowanie obchodu „Dnia Oszczędmości“, w sensie przygotowania odpowiednich wydawnictw.

Prezes Zarządu p. Gajewski wyjaśnia, że kwestja wydawnictw na „Dzień Oszczędności“ uwzględniona jest w programie Spółki Wydawniczej „Oszczędność“, której Związek jest udziałowcem.

Po przeprowadzeniu powyższej dyskusji, uchwalono jednomyślnie następujący budżet Związku na r. 1928 z zaakceptowaniem wymienionych wyżej wniosków Prezesa p. Gajewskiego, uchwalając zarazem stawki składek na rzecz Związku w dotychczas obowiązującej wysokości:

R o z c h o d y:

Dział	NAZWA WYDATKÓW	Przewidziane wydatki: poszczególne	Przewidziane wydatki: grupowe
A.	Biuro		
	Wynagrodzenie rewidenta	7,000	
	„ sekretarza	3,500	
	„ kancelisty	2,800	
	lokal światło i opał	1,400	
	poczta, druki i telefon	600	
	pomoc prawna	300	15,600
B.	Zarząd	2,000	
	Komisja rewizyjna	220	2,220
C.	Inne		
	bibljoteka	600	
	składka do Biura Zjazdów Inst. Oszcz.	500	
	dotacja dla pisma „Oszczędność“	2,800	
	koszty konferencji dyrektorów K. O.	1,000	4,900

Ogółem wydatki zł. 22,720

D o c h o d y:

Dział	NAZWA DOCHODÓW	Sumy dochodów: poszczególne	Sumy dochodów: grupowe
A.	Wpisowe (30 × 100)	3,000	3,000
B.	Składki (30 × 75)+(52 × 200)	12,650	12,650
C.	Dochód netto z wydawnictw po potrąceniu administracji	2,000	
	subwencja Banku Komunalnego, jako pokrycie połowy kosztów prowadzenia biura	7,800	9,800

Ogółem dochody zł. 25,450

Przystąpiono do punktu 4 porządku dziennego.

Referat Naczelnika Wydziału Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, p. Dra K. Windakiewicza p. t. „Nowe ustawodawstwo o komunalnych kasach oszczędności i dostosowanie dotychczasowych statutów do nowych przepisów prawnych“ — odczytał redaktor dwutygodnika „Oszczędność“ p. K. Pyszkowski.

W dyskusji p. J. Roziecki z Piotrkowa zaznacza, że krótki okres czasu od ogłoszenia statutu normalnego nie pozwolił Zarządowi Związku na opracowanie zasad nowego statutu. Aby mieć możność wyczerpującego opracowania wytycznych nowego statutu, dalej, aby przejście do nowych zasad organizacyjnych nie odbywało się w ciągu roku, proponuje mówca określenie d. 1 stycznia 1929 r. jako terminu wejścia w życie nowego statutu. Oczywiście formalności, związane z opracowaniem, uchwaleniem i zatwierdzeniem nowych statutów dla poszczególnych Kas mogłyby być załatwione wcześniej. Pozatem proponuje mówca dziś dyskusji nad poszczególnemi przepisami statutu nie prowadzić, natomiast upoważnić Zarząd Związku do opracowania i zakomunikowania kasom wytycznych w sprawie zmiany statutów.

P. Dr. Narczyński z Będzina proponuje statut dziś rozpatrzeć i przedyskutować.

P. Domański z Sarn proponuje statut przedyskutować nie dziś, lecz w czasie konferencji dyrektorów.

P. Szuster z Opoczna proponuje, aby nie omawiać całości statutu, lecz najważniejsze przepisy, co do których należałoby ustalić wytyczne.

Przedstawiciel Polskiego Banku Komunalnego, dyrektor p. Szarzyński podkreśla niektóre z tych kwestyj, które wymagają dokładnego obmyślenia.

Są niemi: a) kwestja pełnej odpowiedzialności poręczajacego związku komunalnego za wszystkie operacje kasy; b) ukształtowanie się władz kasy i ich stosunek do związku poręczającego; c) rozmiar czynności kas, gdyż nowe przepisy prawne przewidują dwa rodzaje czynności: 1-e — te; które mogą prowadzić wszystkie kasy i 2-e — te, na które może w poszczególnych wypadkach zezwolić Ministerstwo Skarbu.

Aby wskazania Związku jakie mają być opracowane, były przez poręczające związki komunalne brane pod uwagę, dobrze byłoby wskazania te przesłać Związkowi Miast Polskich i Biuru Zjazdów Samorządu Ziemskiego z prośbą o odpowiednie poparcie.

---

ich odpowiadała ca 1/4 grosza koronnego z odpowiedniej epoki. Jak widać z powyższej tablicy grosz po różnych wahaniach spadł w ciągu 200 lat do 23% pierwotnej wartości i znów stał się za małą jednostką pieniężną dla stale wzrastających obrotów handlowych, co przygotowało grunt do następnego okresu złotowego.

Inż. Józef Jakólski.

P. Dr. Narczyński z Będzina uważa, że Zarząd Kasy Oszczędności winien po przyjęciu nowego statutu składać się z 3-ech osób, w tem dyrektor Kasy. Co do Rady, to tylko połowa członków winna pochodzić z grona organu uchwalającego poręczającego związku komunalnego, gdyż umożliwi to powołanie do drugiej połowy wybitniejszych osób fachowych.

P. J. Zdanowski zaznacza, iż dotychczas Zarząd Związku wyraził już swój pogląd na niektóre kwestje, związane z nowym statutem, a mianowicie:

1. Związki Komunalne winny przyjąć odpowiedzialność za wszystkie operacje Kasy;

2. Wszystkie Kasy winne być uprawnione do zaciągania pożyczek, do otwierania rachunków bieżących i udzielania kredytów w rachunku bieżącym, do prowadzenia operacji przekazowych.

3. Dostosowanie się istniejących kas do nowych przepisów winno nastąpić tak, aby to się łączyło z rocznem zamknięciem rachunków;

4. Koniecznem jest dostosowanie akcji kredytowej kas do potrzeb handlu rolniczego.

Ponieważ przy szczegółowem opracowywaniu typu statutu dla kas może się nasunąć nietylko Zarządowi Związku ale i poszczególnym kasom cały szereg uwag, Zarząd występuje z propozycją o zaakceptowanie wymienionych wyżej zasad, wezwanie zrzeszonych kas do natychmiastowego nadesłania na piśmie dalszych uwag w sprawie brzmienia statutu i upoważnienie Zarządu do opracowania jednolitego statutu wzorowego.

Na tem dyskusję wyczerpano i uchwalono:

1) uznać konieczność pełnej odpowiedzialności związków komunalnych założycielskich za wszystkie operacje kas;

2) uznać, iż przekazanie majątku i oddanie Zarządu nowoprzekształconym kasom winno nastąpić wraz z zamknięciem rachunków rocznych;

3) uznać za pożądane rozszerzenie operacyj kas na sprawy, poruszone we wniosku Zarządu Związku;

4) upoważnić Zarząd do opracowania możliwie jednolitego statutu wzorowego;

5) wezwać kasy do nadsyłania uwag co do alternatyw przewidzianych w ministerjalnym projekcie statutu;

6) uznać za pożądane dostosowanie się wszystkich kas do opracowanego przez Zarząd Związku statutu.

Przystąpiono do punktu 5-go porządku dziennego.

Prezes Zarządu p. Gajewski referował wniosek Zarządu o powiększenie liczby członków Zarządu z 6 do 7-miu. Wniosek ten pozostaje w Związku ze znacznem zwiększeniem się liczby członków Związku.

Uchwalono jednomyślnie powiększyć liczbę członków Zarządu do 7-miu.

Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej.

Przewodniczący Zgromadzenia udziela głosu Prezesowi Zarządu p. Gajewskiemu, który zaznacza, iż, wobec powiększenia liczby członków Zarządu do 7-miu i ustąpienia w myśl § 14 statutu 2-ch członków Zarządu w osobach p.p. Okulicza i Kowerskiego, zachodzi potrzeba dokonania wyboru 3-ch członków Zarządu. Pozatem należy wybrać w myśl § 17 statutu Komisję Rewizyjną w składzie 3 osób.

Przewodniczący wezwał obecnych do zgłoszenia kandydatów.

Zgłoszono kandydatury:

a) na członków Zarządu:

1. p. Mieczysława Szczepkowskiego, delegata Sejmiku Warszawskiego,

2. p. Bolesława Kuczyńskiego, delegata Pow. Kasy Oszczędności w Brześciu n/Bugiem

i 3. p. Ignacego Puławskiego, delegata Kasy Oszczędności powiatu krzemienieckiego.

b) na członków Komisji Rewizyjnej:

1. Dr. Józefa Narczyńskiego—przedstawiciela Powiatowej Kasy Oszczędności w Będzinie;

2. Henryka Szustra — przedstawiciela Powiatowej Kasy Oszczędności w Opocznie;

3. Edwarda Wyrzykowskiego—przedstawiciela Powiatowej Kasy Oszczędności w Ostrowi Mazowieckiej.

Wobec zgłoszenia kandydatów w liczbie odpowiadającej liczbie podlegających wyborowi członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej, Przewodniczący konstatuje, iż zarówno wybór członków Zarządu, jak wybór członków Komisji Rewizyjnej dokonany został przez aklamację.

Wobec wyczerpania porządku dziennego, Przewodniczący zamknął Zgromadzenie o godz. 16-ej.

Ukonstytuowanie się Prezydjum Związku.

Bezpośrednio po zakończeniu obrad Walnego Zgromadzenia odbyło się zebranie Zarządu Związku, na którem dokonano wyboru Prezydjum na czas do następnego zwyczajnego Walnego Zgromadzenia, t. j. na czas do kwietnia 1929 r.

Na Prezesa Zarządu wybrano p. Mieczysława Szczepkowskiego, dyrektora Kasy Oszczędności m. Warszawy, zaś na zastępcę — dotychczasowego Prezesa, p. Wacława Gajewskiego, który odmówił przyjęcia mandatu prezesa, dla braku czasu.

Skład osobowy władz Związku jest obecnie następujący:

a) Zarząd

1. p. Wacław Gajewski — starosta Warszawski (vice-prezes).

2. p. B. Kuczyński — Przewodniczący Zarządu Powiatowej Kasy Oszczędności w Brześciu n/Bugiem;

3. p. Kazimierza Kühn — Starosta Częstochowski i Przewodniczący Zarządu Kasy Oszczędności powiatu Częstochowskiego.

4. p. Ignacy Puławski—poseł, przewodniczący Zarządu Kasy Oszczędności pow. Krzemienieckiego.

5. p. Józef Roziecki—dyrektor Kasy Oszczędności powiatu Piotrkowskiego.

6. p. Mieczysław Szczepkowski—dyrektor Kasy Oszczędności m. Warszawy (prezes).

7. p. Ludwik Wierzbowski — dyrektor Kasy Oszczędności powiatu Pułtuskiego.

b) Komisja Rewizyjna

1. D-r Józef Narczyński—Przewodniczący Zarządu Kasy Oszczędności powiatu Będzińskiego.
2. Henryk Szuster — dyrektor Kasy Oszczędności powiatu Opoczyńskiego.
3. Edward Wyrzykowski — dyrektor Powiatowej Kasy Oszczędności w Ostrowi Mazowieckiej.

Konferencja p.p. Dyrektorów Komunalnych Kas Oszczędności.

W dniach 30 kwietnia oraz 1 i 2 maja r. b. odbyła się urządzona staraniem Zarządu Związku konferencja dyrektorów komunalnych kas oszczędności, poświęcona omówieniu ważniejszych spraw, dotyczących działalności kas.

Na konferencji wygłoszone zostały następujące referaty:

1. p. dyr. Góra: „Organizacja rachunkowości komunalnych kas oszczędności“ — 4 godziny.
2. p. mec. Jackowski: „Prawo czekowe i wekslowe“ — 2 godziny.
3. p. dyr. Knichowiecki: “Operacje komunalnych kas oszczędności“ — 1 godzina.
4. p. B. Mrozowski: „Akcja oszczędnościowa komunalnych kas oszczędności“ — $1^1/_2$ godziny.
5. p. nacz. Rozenkranc: „Opłaty stemplowe“ 4 godziny.
6. p. J. Rożkowski: „Zagadnienia praktyczne w działalności komunalnych kas oszczędności“ — 3 godziny.
7. p. Prezes Zdanowski: „Związki kas oszczędności“ — $1^1/_2$ godziny.

Niemal po każdym referacie wywiązywała się dyskusja, w której poruszano najbardziej interesujące uczestników sprawy. Pozatem kontynuowano na konferencji dyskusję nad nowym statutem wzorowym. W dyskusji tej poruszono szereg spraw w zakresie ukształtowania się władz kas, rozmiaru operacyj, stosunku do związków komunalnych poręczających i t. d.

Zakończono konferencję 2 maja o godz. 3 po poł. przemówieniem nowoobranego Prezesa Zarządu Związku — p. Szczepkowskiego. Że konferencja była potrzebna i przyczyniła się do wyjaśnienia wielu spraw, tego dowodem były przemówienia uczestników w czasie dyskusji, oraz wygłoszone przy zakończeniu w imieniu wszystkich uczestników przemówienie dyrektora Kasy Oszczędności powiatu Rówieńskiego, p. F. Turczyńskiego, który wyraził Zarządowi Związku podziękowanie za zorganizowanie konferencji i wyraził życzenie, aby konferencje takie urządzać częściej.

Materjał objęty konferencją wydany zostanie wkrótce drukiem w specjalnej broszurze.

W dniu 12 maja r. b. odbyło się zebranie Zarządu Związku, na którem załatwiono szereg spraw bieżących i przedyskutowano część statutu wzorowego, w sensie ustalenia proponowanego ze strony Związku brzmienia poszczególnych paragrafów.

Następne zebranie Zarządu, wyłącznie dla załatwienia Statutu, odbędzie się w dniu 19 maja r. b., poczem ustalony przez Zarząd Związku typ statutu normalnego przesłany zostanie wszystkim zrzeszonym kasom i wydany będzie drukiem.

W pierwszej połowie maja zgłosiły przystąpienie do Związku: organizująca się Komunalna Kasa Oszczędności miasta Włocławka, Komunalna Kasa Oszczędności powiatu Prużańskiego w Prużanie, Komunalna Kasa Oszczędności powiatu Dubieńskigo w Dubnie i Komunalna Kasa Oszczędności powiatu Oszmianskiego w Oszmianie.

Należy zatem obecnie do Związku 61 kas Oszczędności i 2 powiatowe Związki Komunalne.

Zarząd Związku wzywa te kasy oszczędności, które dotychczas nie nadesłały jeszcze sprawozdań za rok 1927, aby obowiązkowi temu niezwłocznie uczyniły zadość, ze względu na konieczność opracowania materjału sprawozdawczego wszystkich kas za r. 1927.

Składnica materjałów przy czasopiśmie „Oszczędność“ otrzymała już książkę p. D-ra K. Windakiewicza p. t. **„Komunalne Kasy Oszczędności w Rzeczypospolitej“**. Książka ta rozesłana zostanie w dniach najbliższych za zaliczeniem pocztowem wszystkim zrzeszonym kasom i związkom komunalnym. Cena wynosi 5 zł. za 1 egzemplarz + koszty przesyłki i zaliczenia.

Uprasza się o niezwłoczne wykupienie z urzędów pocztowych odnośnych przesyłek, dla uniknięcia zbytecznych kosztów.

Zamówienie na większą ilość egzemplarzy należy kierować do administracji czasopisma „Oszczędność“.

Rozwój Banku Gospodarstwa Krajowego.

(na podstawie sprawozdań rocznych).

Bank Gospodarstwa Krajowego powstał ze sfuzjowania trzech państwowych instytucyj kredytowych t. j. Polskiego Banku Krajowego, Państwowego Banku Odbudowy i Zakładu Kredytowego Miast Małopolskich i rozpoczął swą działalność w tym charakterze z końcem maja 1924 r. (Dz. Ustaw Nr. 36/24 r. poz. 382). Bank jest centralną instytucją Państwa. Działalność jego obejmuje cały obszar Rzeczypospolitej, oddziały i przedstawicielstwa mogą być przezeń zakładane i zwijane w kraju i zagranicą.

Kapitał zakładowy Banku jest własnością Państwa z drobnym udziałem samorządów miejskich (około 4%). Bank rządzi się własnym statutem. Państwo i związki samorządowe odpowiadają za zobowiązania Banku do wysokości swych udziałów

w kapitale zakładowym. Ponadto Skarb Państwa przyjął na siebie ustawową odpowiedzialność posiłkową z tytułu gwarancji za wypuszczone przez Bank listy zastawne (bez ograniczenia), za obligacje komunalne do wysokości 360 miljonów złotych w złocie[1]), za obligacje bankowe[2]) do wysokości 172 miljonów złotych w złocie i za wkłady oszczędnościowe do 34,4 miljonów złotych w złocie.

W myśl wyraźnego brzmienia dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z 1924 r. zadaniem Banku jest: 1) udzielanie kredytu długoterminowego przez emisję listów zastawnych, obligacyj komunalnych, kolejowych i obligacyj bankowych dla potrzeb przemysłu; 2) finansowanie ruchu budowlanego, dostarczanie kredytów na odbudowę gospodarstw rolnych, domów w miastach i objektów przemysłowych zniszczonych przez wojnę; 3) popieranie działalności komunalnych kas oszczędności; 4) wykonywanie wszelkich czynności bankowych ze szczególnem jednak uwzględnieniem potrzeb Państwa, przedsiębiorstw państwowych, samorządów i ich przedsiębiorstw.

Z wyszczególnienia tych zagadnień wynika, że Bank jest przedewszystkiem instytucją kredytu długoterminowego. Bank jest organem państwowym przy pomocy którego Rząd realizuje swą politykę ogólno-kredytową i dokonywuje posunięć w dziedzinie gospodarczej. W zakres jego zadań wchodzi zaspakajanie potrzeb kredytowych ordanizacyj państwowych, samorządowych i społecznych.

Z uwagi na zmianę polityki kredytowej i kierownictwa Banku w drugiem półroczu 1927 r.—w rozwoju Banku Gospodarstwa Krajowego dadzą się odróżnić dwa etapy, t j. pierwszy trwający od maja 1924 r. do końca czerwca 1927 r. i drugi współczesny. Zarówno pierwszy, jak i drugi okres cechuje silna ekspansja kredytowa Banku, z tem jednakowoż, że od drugiej połowy 1927 r. tempo rozwoju operacyj bankowych jest daleko szybsze. Zmiana polityki kredytowej w drugim okresie polega przedewszystkiem na całkowitem dostosowaniu działalności Banku do jego zadań statutowych. Bank staje się obecnie w coraz szerszym zakresie instytucją kredytu długoterminowego, działa w ścisłem porozumieniu ze sferami rządowemi i samorządowemi, zmniejsza wydatnie liczbę pożyczek indywidualnych i zwraca największą uwagę na finansowanie przedsiębiorstw państwowych i zakładów gospodarczych posiadających znaczenie ogólno-państwowe.

Cyfrowy wzrost operacyj Banku w dwóch wyżej podanych okresach ilustruje poniższe zestawienie w tys. złotych:

	31.V. 1924 r.[4])	30.VI. 1927 r.	Zmiany w ciągu trzech lat i jednego mies.	31.III. 1928 r.	Zmiany w ciągu dziewięciu miesięcy
STAN CZYNNY					
Gotówka i waluty	5,162	23,360	+ 18,198	51,452	+ 28,092
Kred. krótkoterminowe	20,006	414,413	+ 394,407	280,386	— 134,027
w tem:					
poż. wekslowe	10,040	123,301	+ 113,261	158,601	+ 35,300
otw. kredyt	9,949	262,184	+ 252,235	92,526	— 169,658
poż. term. i tow.	17	28,928	+ 28,911	29,259	+ 331
Poż. gotówk. długoterm.	13,259	124,994	+ 111,735	390,114	+ 265,120
Poż. w list. zast. i obligac.	42,041	221,886	+ 179,845	422,384	+ 200,498
Pap. wart. własne[3])	1,001	13,158	+ 12,157	154,508	+ 141,350
STAN BIERNY					
Kapitały własne i rezerwy	19,192	54,358	+ 35,166	152,121	+ 97,763
Lok. Skarbu Państwa	15,302	247,482	+ 511,901	288,318	+ 40,836
Wkłady		279,721		393,730	+ 114,000
Redyskont weksli	3,550	13,290	+ 9,740	5,149	— 8,141
Gwarancje i żyra	6,415	84,637	+ 78,222	52,023	— 32,614
w tem: udziel. za poręką Sk. Państwa					
Sumy bilansowe[5])	95,594	1,038,654	+ 943,060	1,582,680	+ 574,026

Wysokość zapasów kasowych uległa w drugiej połowie 1927 r. i w roku 1928 znacznemu zwiększeniu. Stan pogotowia kasowego Banku, t.j. stosunek procentowy gotowizny do wkładów (bez lokat skarbowych[6]) wynosił 30 czerwca 1924 r. — 8,3%, a 30 marca 1928 r.—13,1%. Faktyczne pogotowie kaso-

[1]) w/g parytetu wprowadzonego Rozporządz. Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 13 października 1927 r.

[2]) pożyczki wydawane pod zastaw nieruchomości przemysłowych oraz statków morskich i rzecznych.

[3]) Papiery wartościowe łącznie z udziałami w przedsiębiorstwach konsorcjalnych i akcyjnych.

[4]) Bilans fuzyjny trzech banków: Polskiego Banku Krajowego, Państwowego Banku Odbudowy i Zakładu Kredytowego Miast Małopolskich.

[5]) Łącznie z gwarancjami i pretensjami żyrowemi.

[6]) które nie mają charakteru natychmiast płatnych zobowiązań.

we Banku jest daleko wyższe, gdyż według wyjaśnień złożonych przez Prezesa Banku Gospodarstwa Krajowego na konferencji prasowej z dnia 24 lutego 1928 r. tylko drobna część wkładów (około 30%) ma charakter zobowiązań natychmiast płatnych, natomiast pozostała ich część posiada cechę lokat. Płynność Banku t. j. stosunek procentowy wszystkich płynnych aktywów (gotowizny, koresp. nostro oraz weksli w portfelu) do wkładów wraz z rach. korespondentów loro znajduje się również na odpowiednim poziomie — wynosząc 30 czerwca 1927 roku — 62%, a 30 marca 1928 roku — 57%.

Zmniejszenie się pozycji kredytów krótkoterminowych jest tylko książkowe i tłomaczy się przeniesieniem szeregu długoterminowych pożyczek gotówkowych. Łącznie wszelkie pożyczki Banku zarówno krótko jak i długoterminowe wynosiły z początkiem działalności Banku — 75,3 milj. zł., 30 czerwca 1927 r.—761,3, a 30 marca 1928 r.—1,092,8 milj. złotych. Pożyczki długoterminowe w listach zastawnych i obligacjach stanowiły w maju 1924 r. 56%, w czerwcu 1927 r.—29%, a w marcu 1928 r.—39% ogółu kredytów.

Kapitały własne powiększyły się głównie wskutek podwyższenia o 85 milj. zł. kapitału zakładowego w grudniu 1927 r. do sumy 120 milj. złotych w drodze zaciągnięcia przez Rząd pożyczki w Banku Gospodarstwa Krajowego 7% obligacjach komunalnych, wskutek czego wzrosła odpowiednio pozycja papierów wartościowych Banku. Na podstawie podziału zysku na rok 1927, kapitały rezerwowe Banku podwyższone zostały o 12,5 milj. zł. dochodząc do sumy 28,8 milj. zł. w/g bilansu netto z grudnia 1927 r.

Zwraca uwagę coraz silniejsze uniezależnienie się Banku od lokat skarbowych, które do marca 1927 r. przewyższały stale stan wkładów osób prywatnych, instytucyj o charakterze publiczno-prawnym i samorządów. W marcu 1928 r. natomiast suma tych ostatnich wkładów była o 36,5% wyższa od lokat skarbowych.

Dzięki dalszej poprawie położenia gospodarczego oraz stale wzrastającego zaufania do zdolności płatniczej Polski, pozycja „gwarancje i żyra“, która 31 grudnia 1925 r. wynosiła 218,4 milj. zł. (w czem 218 milj. za poręką Skarbu Państwa) zmniejszyła się do końca marca 1928 do sumy 52 milj., w czem 27 milj. za regwarancją Skarbu Państwa.

Rentowność Banku dzięki obfitym lokatom skarbowym, zwolnieniu od podatków państwowych i komunalnych i wyposażeniu go przez Państwo w bardzo znaczny kapitał zakładowy (bez obowiązku oprocentowania i amortyzacji) przedstawia się korzystnie, jak to wskazuje poniższe zestawienie:

	Zyski brutto	Koszta handlowe	Zysk czysty	Stosunek procentowy: koszt. handl. do zysku brutto	Stosunek procentowy: zysku czystego do zysku brutto
Rok 1924[1]	9,744	4,759	1,119	48,8%	11,4%
„ 1925	26,780	6,849	2,852	25,5%	10,6%
„ 1926	36,417	8,109	4,034	22,3%	11,0%
„ 1927	40,519	13,275	4,583	32,8%	11,3%

Zwiększenie się wysokości kosztów handlowych w roku 1927 jest następstwem wzrostu personelu bankowego o 20%[2]) i uposażenia pracowników o 25—30%.

Po zapoznaniu się z dynamiką rozwoju Banku, należy zapoznać się bliżej z jego kierunkiem polityki gospodarczej.

W dziale kredytu długoterminowego, Bank położył główny nacisk na rozwój kredytów samorządowych w obligacjach komunalnych, wychodząc z założenia, że jednem z głównych jego zadań jest udzielanie kredytu na rentujące się inwestycje komunalne. Natomiast kredyty hipoteczne w listach zastawnych (reprezentujące pożyczki indywidualne na nieruchomości miejskie i ziemskie), Bank postanowił ograniczać ze względu na istnienie szeregu prywatnych instytucyj zajmujących się od wielu lat udzielaniem tego rodzaju pożyczek. Ograniczenie to nie będzie jednak chwilowo dotyczyć województw wschodnich i zachodnich i okolic nawiedzonych klęskami żywiołowemi. Natomiast w pozostałych częściach kraju pożyczki w listach zastawnych będą udzielane tylko na pewne zgóry ustalone potrzeby gospodarcze. W końcu 1927 roku Bank uruchomił pożyczki w obligacjach bankowych służących do zaopatrywania przemysłu w kredyt inwestycyjny. Z kredytów tych mogą korzystać przedewszystkiem przedsiębiorstwa państwowe lub te, w których Państwo jest szczególnie zainteresowane. Podział długoterminowych kredytów amortyzacyjnych Banku w/g. kategorji dłużników przedstawiał się 31 grudnia 1927 r. jak następuje:

na hipoteki ziemskie	31.484.960	zł. w zł. t.j.	8,6%
„ „ miejskie	28,988,182	„ „	7,9%
wydziałom powiatow.	16,357,640	„ „	4,4%
gminom miejskim	140,669.176	„ „	38,3%
innym samorządom	1,214,400	„ „	0,3%
przemysłowych	2,565,000	„ „	0,7%
Skarbowi Państwa	146,200,000	„ „	39,8%
Ogółem	367,479,358	zł. w zł. t.j.	100,0%

Bank udziela również długoterminowych kredytów gotówkowych. Większość ich pochodzi z okresu kryzysu gospodarczego z 1925 r. i pierwszej połowy 1926 r. Pożyczki te z przejściem do zdrowych stosunków gospodarczych ulegają stopniowej likwidacji, drogą bezpośredniej spłaty zobowiązań (banki, Kooprolna) za pośrednictwem konwersji na kredyt amortyzacyjny, lub też w formie przyjęcia przez Bank z tytułu pretensji części kapitału zakładowego. Z kwoty 380,5 milj. zł. tego rodzaju pożyczek (w dniu 31/XII.1927.) przypadało na kredyty budowlane (mieszkaniowe i inwestycyjne)—49% ogółu kredytów. Podział tych kredytów w/g. kategorji dłużników przedstawiał się następująco:

Grupy	Suma
Ministerjum Skarbu	71,993
Spółdzielnie (budowlane) . . .	70,282
Właściciele nieruchomości . . .	64,166

[1]) za 7 miesięcy.

			Urzędnicy	Służba
[2]) stan personelu w dn. 31 grudnia		1926 r.	788	186
„ „ „ 31 „		1927 r.	955	214

Banki	48,565
Rolnictwo (Kooprolna)	40,320
Samorządy i przedsiębiorstwa gminne	39,415
Przedsiębiorstwa państwowe	15,425
Przemysł	13,743
Różni	16,626
Razem	380,535

W stosunku do przedsiębiorstw państwowych Bank zamierza w najbliższym czasie rozszerzyć swój zakres działania na wszystkie przedsiębiorstwa państwowe (jak Polmin, Chorzów, Monopol Spirytusowy, Tytuniowy, a z chwilą skomercjalizowania kolei—również i koleje) i w ten sposób zwiększyć swe środki obrotowe dzięki ich lokatom.

Krótkoterminowe kredyty Banku rozdzielały się na poszczególne działy życia gospodarczego w dniu 31 grudnia 1927 r. jak poniżej:

Grupy	Suma
Przemysł	79,840
Handel	55,407
Rolnictwo	33,476
Ministerstwo Skarbu	24,002
Banki	19,761
Przedsiębiorstwa państwowe	12,205
Samorządy i przedsiębiorstwa gminne	8,483
Spółdzielnie	5,978
Kasy Oszczędności	5,153
Różni	11,281
Razem	255,586

Obok finansowania przedsiębiorstw państwowych i samorządów, jako trzecie swe najważniejsze zadanie—Bank uważa popieranie rozwoju kas oszczędności. Ponieważ akcją kredytowania komunalnych kas oszczędności powierzono Bankowi dopiero w maju 1927 r., cyfrowe zadłużenie tych instytucyj przedstawia się dość nikle, w każdym razie wzrosło ono w ciągu drugiej połowy 1927 r. o 100%. Jednolity system kas oszczędności uważa Bank za ważny czynnik w obniżeniu stopy procentowej na prowincji i w ułatwieniu kredytu dla drobnego handlu i rękodzieł. Dla przyspieszenia tempa w organizacji kas oszczędności, Bank udziela przy zakładaniu nowych placówek lokat na książeczki wkładowe kas od 20 do 30 tysięcy złotych.

Ze względu na wielkie znaczenie spółdzielczości, jako czynnika skupiającego drobne kapitały i przyczyniającego się do wzrostu konsumcji. Bank zajął się również finansowaniem kooperatyw zrzeszających element miejski.

W odniesieniu do rolnictwa Bank ma za zadanie zaopatrywać w krótkoterminowy kredyt obrotowy gospodarstwa rolne o obszarze ponad 100 hektarów. Pożyczki mają głównie harakter sezonowy i służą do finansowania żniw, na zakup ziarna siewnego i t. p. Pożyczki tego rodzaju udzielane są również w wypadku klęsk elementarnych. Zadłużenie rolnictwa ogółem zarówno z tytułu pożyczek długo jak i krótkoterminowych wynosiło 31 grudnia 1927 r.—128,3 milj. złotych.

W stosunku do przemysłu i handlu Bank pojmuje swą rolę jako pomocniczą, wychodząc z założenia, że te dziedziny życia gospodarczego mają dostateczne oparcie o bankowość prywatną. Wyjątek stanowi kredyt eksportowy i finansowanie przedsiębiorstw, które posiadają znaczenie ogólnogospodarcze.

Kończąc przegląd działalności Banku, należy wspomnieć jeszcze o wysiłkach reorganizacyjnych polegających na zmianie ustroju centrali, kodyfikacji przepisów służbowych i utrzymywaniu ściślejszego kontaktu oddziałów z centralą. Kierownicy oddziałów mają pozostawać w stałym porozumieniu z miejscowymi przedstawicielami władz rządowych w celu wspólnego ustalania potrzeb gospodarczych województw i powiatów. Dążeniem Banku jest posiadanie swych placówek we wszystkich miastach wojewódzkich oraz głównych ośrodkach życia gospodarczego. W związku z tem zwinięto trzy drobniejsze oddziały, a natomiast otworzono oddziały w Gdyni, w Łucku oraz we Włocławku, jako w centrum gospodarczem Kujaw. W końcu 1927 r. Bank posiadał 19 oddziałów prowincjonalnych.

Dr. H. Nowak.

KRONIKA

Kredyty dla komunalnych kas oszczędności w Banku Gospodarstwa Krajowego.

Do dnia 30 kwietnia r. b. z przeznaczonych przez Bank Gospodarstwa Krajowego 13,500,000 zł. na kredyty dla rzemiosła i drobnego przemysłu do rozprowadzenia za pośrednictwem komunalnych kas oszczędności, przyznano 228 kasom 13,121,000 zł. Z tego wypłacono 166 kasom 9,491,000 zł. Pozostało do przyznania tylko 379,000 zł.

Na poszczególne dzielnice przyznany kredyt przedstawia się następująco: b. dzielnica austrjacka — 52 kasy otrzymały 3,225 000 zł., b. dzielnica pruska—110 kas otrzymało 4,761,000 zł., b. dzielnica rosyjska — 56 kas otrzymało 3,760,000 zł., oraz województwo śląskie—10 kas otrzymało 1,375,000 zł.

Ogólna suma lokat Banku Gospodarstwa Krajowego na książeczki wkładowe komunalnych kas oszczędności wynosi 700,000 zł., zaś ogólna suma przyznanego kasom kredytu redyskontowego — 10 460,000 zł,

Ogółem więc przeznaczył Bank Gospodarstwa Krajowego na kredyty dla komunalnych kas oszczędności 24,281,000 zł.

Wykładnia ustawy o opłatach stemplowych.

W № 12 Dziennika Urzędowego Ministerstwa Skarbu z dn. 2 maja r. b. ogłoszono następującą wykładnię:

Skróty: u. o. s. — ustawa o opłatach stemplowych z dn. 1 lipca 1926 r. (DURP. Nr. 98, poz. 570).

r. w. s. — rozporządzenie wykonawcze z dnia 20 listopada 1926 r. (DURP. Nr. 123, poz. 715).

148. (Art. 112). Celem zastosowania punktu 8 art. 112 uos. ustala się wartość przedmiotu sporu według przepisów postępowania sądowego w sprawach cywilnych. O ile zaś przepisy te nie zawierają postanowienia, na podstawie którego możnaby w przypadku konkretnym oznaczyć wartość przedmiotu sporu, to stosuje się przepisy, według których oznacza się wartość przedmiotu sporu celem obliczenia opłaty sądowej. (L. D. V. 7633/6/27).

Podział czynności kredytowych między komunalnemi kasami oszczędności i kasami gminnemi pożyczkowo-oszczędnościowemi, oraz spółdzielniami kredytowemi.

W dniu 20 kwietnia r. b. odbyła się w Państwowym Banku Rolnym — Oddziale w Wilnie konferencja, w której wzięli udział przedstawiciele: Banku Rolnego, Urzędów Wojewódzkich w Nowogródku i Wilnie, Związku Rewizyjnego Polskich Spółdzielni Rolniczych w Wilnie i Związku Spółdzielni Polskich.

Na konferencji tej przyjęto zasady podziału czynności kredytowych między komunalnemi kasami oszczędności, spółdzielniami kredytowemi i gminnemi kasami pożyczkowo-oszczędnościowemi.

Do szczegółowego omówienia powrócimy niebawem. Narazie stwierdzamy, iż pożądanem byłoby, aby w przyszłości na podobne konferencje zapraszani byli również przedstawiciele Związku Komunalnych Kas Oszczędności.

Sprawozdanie Kasy Oszczędności powiatu Lubelskiego za r. 1927.

Sprawozdanie z działalności Kasy Oszczędności powiatu Lubelskiego za 1927 rok świadczy o dalszym konsekwetnym rozwoju tej młodej instytucji, uruchomionej 3.VI.1925 r. Rozwój ten wyraża się w wydatnem powiększeniu jej kapitałów obrotowych, wynoszących w dniu 31 grudnia 1927 r. 891.558 zł. wobec 245.385 zł. w tym samym dniu 1926 r. (wzrost w ciągu roku o 263%) Obecnie kapitał obrotowy wynosi już 1 477.126 złotych.

Wkłady oszczędnościowe wzrosły w r. 1927 do sumy zł. 310.283, co wobec zł. 118.624 w roku 1926 stanowi 161,5% przyrostu. Ilość kont oszczędnościowych wzrosła również z 3965 w roku 1926 do 6998 czyli o 76,4%. Obecnie na 8298 kontach wkłady wynoszą zł. 352.753.

Największa ilość kont przypada na sumy drobne, nie przekraczając 50 zł. Takich wkładów Kasa Oszczędności liczy 6820 (97, %) na łączną sumę zaledwie 57620 (18,7%). Średnią kwotę łączną przedstawiają konta na sumy 1000 — 5000 zł., które w liczbie 23 stanowią razem kwotę 43776 zł. (14%). Największą zaś kwotę łączną przedstawiają konta na sumy powyżej 5000 zł., które w liczbie 13 stanowią ogółem kwotę złotych 180.869 (58%).

Uczestnicy obrotu oszczędnościowego należą do wszystkich warstw społecznych, grupy główne stanowią: młodzież szkolna 4622 (66%), rolnicy samodzielni 2066 (30%), rzemieślnicy samodzielni 113 (1,6%) i urzędnicy publiczni, łącznie z wojskowymi i duchowieństwem 112 (1,6%).

Na operacje czynne Kasy Oszczędności składały się pożyczki wekslowe, które udzielane były tylko drobnym warsztatom pracy: rolnikom, rzemieślnikom i drobnym przemysłowcom, oraz w minimalnej ilości urzędnikom.

Kredyty wekslowe w dniu 31.XII.1927 r. wynosiły zł. 839.579 (o 295% więcej aniżeli w roku 1926).

Stopa procentowa kredytów wynosiła 12%.

Ilość dokonanych wpłat i wypłat wyniosła 18.728 pozycji wobec 8626 pozycji w 1926, czyli o 117% więcej.

Stan wkładów w małopolskich kasach oszczędności.

Stan wkładek oszczędności, łącznie z dolarowymi przeliczonymi na złote, w 59 kasach oszczędności zrzeszonych w Związku Polskich Kas Oszczędności we Lwowie działających na terenie Województw: Krakowskiego, Lwowskiego, Śląskiego, Stanisławowskiego, i Tarnopolskiego wynosił z dniem 31 marca 1928 r., zł. 133,730,399 98
co w porównaniu ze stanem z 29 lutego 1928 zł. 123,174 855.86
daje przyrost w miesiącu marcu zł. 10.555,544.12

Z 61 kas oszczędności należących do Związku 51 nadesłało wykazy za marzec, przy 8 (powiatowa Brzesko, Dolina, Gródek Jagielloński, Horodenka, Ropczyce, Sambor, m. Sokal i miejska Jarosław) wobec zalegania z wykazami wzięto stan 29 lutego, dwie kasy miejska Dobromil i Sądowa Wisznia są akcie reaktywowania.

W miesiącu marcu uruchomiono przy interwencji Związku 13 Komunalnych Kas Oszczędności a mianowicie w Bórbce, Brzozowie, Kopyczyńcach, Kosowie, Podhajcach, Przemyślanach, Rawie-Ruskiej, Rohatynie, Sanoku, Skałacie, Stryju, Zbarażu i Żółkwi z czego sześć Kaś — Brzozów, Podhajce, Kopyczyńce, Rohatyn, Stryj i Żółkiew zgłosiły przystąpienie do Związku, a sprawa ich przyjęcia będzie załatwioną na posiedzeniu Wydziału dnia 29 b. m.

„Przegląd Gospodarczy“.

Wyszedł z druku zeszyt 9 „Przeglądu Gospodarczego“ z dn. 1 b. m., zawierający następującą treść:

„O rzeczową dyskusję — F. R.; „W sprawie badania konjunktur“ — Adam Gostomski; „Bilans handlowy przemysłu chemicznego za rok 1927“ Adam Barszczewski; „Handel zagraniczny Polski w 1927 r.“ — B. Rzepecki; „Ubezpieczenie społeczne w Niemczech“ — b; „Zatarg o płace w zagłębiu Ruhry“ — J. Bolesta: „Przegląd ogólny“ — K. M.

Pozatem zeszyt zawiera: Kronikę krajową i zagraniczną, Rynek pieniężny, Rynki towarowe i Statystykę.

Zeszyt obejmuje również Sprawozdanie Centralnego Związku Polskiego Przemysłu, Górnictwa, Handlu i Finansów z działalności w r. 1927.

„Rolnik Ekonomista“.

„Wyszedł z druku № 9 „Rolnika Ekonomisty“ organu Związku Polskich Spółdzielni Rolniczych.

Numer zawiera w treści: artykuły pp. Dr. Jana Dębskiego p. t. „O konsolidację ruchu spółdzielczo-rolniczego w Małopolsce“ i Dr. S. Janickiego — „Kanadyjski Syndykat sprzedaży pszenicy (Wheat Pool) i jego znaczenie gospodarcze“.— sprawozdanie z działalności Związku P. O. R„ konjunktury cen, kronikę krajową, kronikę zagraniczną, przegląd piśmiennictwa krajowego i zagranicznego, recenzje i sprawozdania oraz statystykę“.

Kronika zagraniczna.

Stany Zjednoczone.

Szkolne Kasy Oszczędności nadzwyczajnie się rozwijają, czego dowodzą następujące dane: w roku 1920 — 2736 szkół o miljonie uczniów, zaprowadziły szkolne kasy i te posiadły pół miljona członków. W 1927 r. w 12678 szkołach na 4½ miljona uczniów należało do szkolnych kas 3 miljony.

Ogłoszono konkurs dla uczniów na afisze propagandowe. Dziewięć nagród, wahających się w granicach od 2 do 50 dolarów rozdano za najlepsze rysunki.

Francja.

W czasie dyskusji budżetowej w parlamencie, poruszono kwestję reformy rachunkowości w kartotekach, wzorowanej na reformię zaprowadzonej w kasach oszczędności w Alzacji i Lotaryngji, która pozwoliła na 40% redukcję personelu. Minister finansów wyjaśnił, że ta reforma jest zatwierdzona od roku dla kas oszczędności, posiadających najmniej 40 tysięcy książeczek wkładowych.

Na podstawie projektu prawa, przedstawionego dnia 17 października 1927 r. przez ministra finansów, Kasy Reiffeisena, które nazywają się w Alzacji i Lotaryngji „Caisse d'Erpagne et de prêts" (kasa pożyczkowo-oszczędnościowa) powinny przybrać nazwę „Caisse mutuelle de depôts et de prêts" (kasa wzajemnych wkładów i pożyczek).

We Flèche kasa oszczędności ogłosiła konkurs dla wszystkich uczniów szkół publicznych i prywatnych na temat „Gaspillage — Economie — Epargne" (Marnotrawstwo — Ekonomja — Oszczędność); 79 prac było nagrodzonych książeczkami oszczędnościowemi z sumami od 10 do 30 franków.

Czechosłowacja.

Od początku 1928 roku wkłady w Czechosłowackich Kasach Oszczędności ujawniły niezwykle silną tendencję wzrostu, a szczególnie w stolicy.

Wkłady w Kasie Oszczędności w Pradze, które w końcu 1926 r. wzrosły do 1617 miljonów koron, osiągnęły przy końcu 1927 r. 1989 miljonów koron, a więc powiększyły się w ciągu roku o 372 miljony koron.

Na 3 stycznia roku bieżącego Kasa Oszczędności w Pradze osiągnęła 2 miljardy koron wkładów. W ciągu 10 lat, to jest od początku istnienia Republiki Czechosłowackiej, liczba wkładów ośmiokrotnie się powiększyła. Miarą ruchliwości tej tej kasy jest fakt, że w krótkim przeciągu czasu w biurach jej otworzono trzy tysiące nowych rachunków bieżących.

Druga Kasa Oszczędności w Pradze — Miejska Kasa Winohradzka, przy końcu 1927r. osiągnęła 550 miljonów koron wkładów. Stan ten powiększył się w pierwszych dniach stycznia o 15 miljonów koron. Kasa ta używa do swojej rachunkowości maszyn amerykańskich, co jej pozwala załatwić około 2 tysięcy interesantów dziennie.

W Kasie Oszczędności w Brnie — Kralovopole na Morawach wkłady wrosły w pierwszych dniach lutego r. z. przeszło o 8 miljonów koron, to samo na prowincji — w lutym notowano wkłady dochodzące do 500.000, a nawet do miljona koron.

W Kasie w Plzen 4887 wkładców złożyło więcej niż 6 miljonów koron.

Kasy Oszczędności przygotowują się do uroczystego obchodu 10-ej rocznicy ogłoszenia niepodległości. Tak naprzykład kasa Winohradzka wyznaczyła 7 miljonów koron na cel dobroczynny (na wzniesienie pomnika niepodległości narodowej), a kasa w Viskove — 250.000 koron na szkołę techniczną żeńską,

W listopadzie r. z. Dyrekcja Związku Kas Oszczędności odbyła dwa zebrania dla rozważenia stabilizacji płac urzędników kas; przedstawiciele tych ostatnich byli zaproszeni do wzięcia udziału w drugiem zebraniu. Płace ostatecznie oznaczono i tekst umowy został zredagowany.

Kasa miasta Trebici wydała komedję marjonetkową p.t. „Djabeł w Kasie Oszczędności", napisaną przez p. A. Wagnera, rachmistrza tejże kasy. Dzieci i krytyka przyjęły komedję przychylnie i z zapałem.

Szwecja.

Związek Szweckich kas oszczędności urządził bardzo oryginalną propagandę. Mianowicie 5 aeroplanów, krążących nad ulicami Sztokholmu, rozrzuciło dwa tysiące książeczek Oszczędnościowych, z których każda miała zapisaną wkładkę zawiązkową w kwocie 5 koron.

Kosztowało to 10.000 koron, ale kasa oszczędności zy- 1957 nowych wkładców. Aby osiągnąć rezultaty tej propagandy, musi kasa starać się zatrzymac tak kosztownie zdobytych wkładców i uczynić z nich ludzi prawdziwie oszczędzających.

Niemcy.

Dla niemieckich Kas Oszczędności rok 1927 był okresem rozwoju i wzmocnienia organizacji. Wkłady wzrosły o 1 miljard 596 miljonów marek i osiągnęły całkowitą sumę 6 miljardów marek.

Liczba wkładców doszła do 7 miljonów, jednak nie można jej porównać z ilością wkładców przedwojennych, która dochodziła do 24 miljonów.

Austrja.

W czasopiśmie „Deutsche Sparkassen Zeitung" Wiedeń 31.XII.27 r., zamieszczono artykuł p. t. „Zadania nowoczesnej statystyki kas oszczędności". Oto streszczenie.

Statystyka charakteryzuje sytuację ekonomiczną danej chwili i może być ważnym czynnikiem w rozwoju kas oszczędności; pod tym względem odegrać ona może wielką rolę w przyszłości.

Klijenci kas, w czasie kryzysów ekonomicznych, mogą być narażeni na straty, więc statystyka powinna kasom dostarczyć sposobów zabezpieczenia, na podstawie poprzednich doświadczeń.

Statystyka ma ogromną wagę dla wielkich banków, administracji dużych przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych o znaczeniu światowem, a specjalnie amerykańskich, gdyż jest środkiem do opanowania przeciwności ekonomicznych. Przeto kasy oszczędności mogą mieć w niej źródło wskazówek.

Czechosłowacja.
Raporty roczne kas oszczędności.

Dyrekcja Związku czechosłowackich kas oszczędności stara się utworzyć archiwa, zawierające rachunki roczne wszystkich kas od dnia ich założenia do ostatniej chwili. Archiwa te będą bardzo cenne dla historji najważniejszej gałęzi ekonomji narodowej t. j. kas oszczędności.

Aby ten zbiór był kompletny i interesujący, raporty roczne powinny byś nie tylko zestawieniem cyfr, ale zawierać (notować) również daty i spostrzeżenia o środowisku ekonomicznem, w której rozwija się działalność kasy, wskazując głównie czy Kasa przyczyniła się do polepszenia miejscowych warunków gospodarczych. (Vestnik Svazu Ceskoslovenskich sporiteen, Praga, 15.I. 1928))

Zakup akcji Banku Centralnego kas oszczędności przez gminy.

Donoszą, że Instytucje autonomiczne niemieckie nakłaniają gminy niemieckie, aby stały się akcjonarjuszami Banku Centralnego Niemieckich Kas Oszczędności, który przybrał charakter Banku Komunalnego. Gminy winny starać się wywierać coraz większy wpływ w radzie administracyjnej Banku, przez swoich delegatów (Vestnik Svazu Ceskoslovenskych Sporitelen, Praga 15.I 1928).

Hiszpanja

Bilbao. Kasa oszczędności „Caja de Hhorno Vizcaina" w Bilbao zorganizowała wędrowną naukę o gospodarstwie.

Specjalnie do tego przeznaczone silne wozy obwoziły niezbędny materjał do przeprowadzenia analiz na miejscu i do praktycznego przedstawiania najprostszych doświadczeń.

Inżynierowie rolni mieli wykłady o uprawie pól, hodowli bydła i zapobieganiu chorobom. Podczas wykładów wyświetlano filmy. Na tę imprezę przeznaczyła Kasa 35 000 Pts.

Ta sama kasa przeznaczyła 15 nagród po 500 Pts. dla tych, którzy się odznaczą dobrem utrzymaniem i higjeną domostwa. Wielki patronat nad tem przyjął król hiszpański, jak również kongres udzielił w Barcelonie tanich mieszkań. Jednocześnie przeznaczyła ta kasa 13.000 Pts. dla rozdziału pomiędzy tych wkładców, którzy od 30 września 1927 r. do 31 sierpnia 1928 r. będą czynili wkładki bez podejmowania w tym czasie pieniędzy.

Giełda pieniężna w Warszawie.

Warszawa, 14 maja.

Nastroje na giełdzie pieniężnej ulegały w ostatnich dniach kilkunastu pewnym zmianom, lecz, na ogół, panowała bezczynność, przy tendencji słabej.

Przez dni kilka większe zainteresowanie wzbudzały papiery procentowe hypoteczne, wskutek czego kurs ich zaczął się podnosić, lecz i w tej dziedzinie wkrótce zmieniła się tendencja. Akcje słabo, obroty niewielkie. Największem powodzeniem cieszyły się akcje Ostrowieckie, wobec zakupów dla zagranicy. Kurs ich znacznie się podniósł. W dniu 14 Maja urzędownie notowano: Bank Dyskontowy Warszawski 133,50, Handlowy w Warszawie 117, Bank Polski 164—163,50; z akcji elektrycznych: Elektrownia w Dąbrowie 79—81; węglowe (Warszawskie Towarzystwo) 94—93, 75; fabryk metalowych: Cegielski 43, Lilpop 42, Modrzejewski 47,50, Ostrowieckie, serja b — 125 126, Parowozy 42.50 — 43. Naftowe prawie bez ruchu. Kurs akcji Tow. Ł. J. Borkowski spadł do 17 Warszawskim Syndykatem Rolniczym robiono tranzakcje po 10,50, Sp. Akc. Br. Jabłkowscy po 2,70 Papiery procentowe państwowe bez zmiany. Zapotrzebowanie walut, pokrywane przez Bank Polski nieco mniejsze. Kursy prawie nie uległy zmianie.

Notowania giełdowe papierów procentowych państwowych i hypotecznych.

	Wartość nominalna	Maj						
		7	8	9	10	11	13	14
Papiery proc. w złotych w złocie								
8 proc. L. Z. Banku Gospod. Krajowego	00 zł. w zł.	94	94	94	94	94	94	94
8 proc. L. Z. Państwowego Banku Rolnego	00 zł. w zł.	94	94	94	94	94	94	94
8 proc. Obligacje Banku Gospod. Krajowego	100 zł. w zł.	94	94	94	94	94	94	94
Listy zastawne w wal. zagr.								
7 proc. Tow. Kred. Przem. Polskiego*)	1 funt. sterl.	—	—	—	—	—	—	—
8 proc, „ „ „ „ **)	1 funt sterl	—	—	90	90	89.25	89 25	—
8 proc. „ „ „ Ziem. Warsz. ser. 1924 r.	1 dol.	—	—	—	—	—	—	—
8 proc. „ „ „ we Lwowie	1 dol.	—	—	—	—	—	—	—
7 i pół proc. Oblig. Zjedn. Zakł. Przem.								
7 i pół proc. Scheiblera i L. Grohma na serrji 1	1 ol.							
Papiery procent. państwowe								
5 proc. Państw. poż. Konwersyjna	100 zł.	67	67	67.25	67.25	67	67	67
5 proc. Konwers. poż. Kolej. 1926 r.	100 zł.	62	62	62	62	62	62 61.50	62-61
6 proc. Pożyczka Dolarowa 1919/20 r.	100 dol.	—	85.75	—	85 50	—	—	83.75
10 proc. Pożyczka Kolejowa	100 fr. w zł	104	104	104	104	104	104	104
5 proc. Pożyczka prem. ser. II 1926 r.	5 dol.	82-81.25-82	81-80	79-78.50	79.78-81	81-82-80.50	80.50-80 -80.75	79.50-81 -80 75
Listy zastawne								
4 proc. Tow. Kredytu Ziemskiego	100 zł.	—	—	—	—	—	—	—
4 pół proc. „ „	100 zł.	55-55.50 -55.85	55.35 55.75	56 55.75	55.25	55.25	55.25	55.25
8 proc. „ „ „	100 zł.	81	—	82	—	—	—	81.75-82
4 pół proc. „ m. Warszawy	100 zł.	59.60-60 50 -60.30	56 50-56 75	—	—	56.50	—	57-57.75
5 proc. „ „	100 zł.	78.75	60.25-60.75	—	60	—	60	60.50
8 proc. „ „ „	100 zł.	77.50-78.50	78.25-78.75	78.50-78 -78.40	78.25-78 10 -78.50	78-77.25	77.25-78	77.50-77.75
5 proc. „ „ „ Częstochowy	100 zł.	—	—	—	—	—	—	—
5 proc. „ „ „ Kalisza	100 zł.	—	—	—	—	—	—	—
8 proc. „ „ „ „	100 zł.	69.75-70	—	69.75	—	70	—	—
5 proc. „ „ „ Kielc	100 zł.	—	—	—	—	—	—	—
5 proc. „ „ „ Lublina	100 zł.	—	—	—	—	—	—	—
8 proc. „ „ „ „	100 zł.	—	—	—	—	—	—	—
10 proc. „ „ „ „	100 zł.	—	—	—	—	—	—	—
4 pół proc. „ „ Łodzi	100 zł.	54.50	—	—	—	—	—	55
5 proc. „ „ „	100 zł.	—	—	—	—	—	—	—
8 proc. „ „ „	100 zł.	—	—	71.25	71	71.25-71	71.25-71	71-71.25
5 proc. „ „ Piotrkowa	100 zł.	—	53	—	—	—	—	—
8 proc. „ „ „	100 zł.	—	70.50	69.75	70 25	—	—	69
5 proc. „ „ Radomia	100 zł.	—	—	—	—	—	—	—
8 proc. „ „ „	100 zł.	—	—	—	—	—	—	—
10 proc. „ „ „	100 zł	—	82-82.50	80.50-80.25	82	82	—	82
5 proc. „ „ Siedlec.	100 zł	—	—	—	—	—	—	—
10 proc. „ „ „	100 zł.	80-80.50	—	—	80	—	—	80
Obligacje								
6 proc. Polskiego Banku Komunalnego	100 zł.	—	—	—	—	—	—	—
8 proc. „ „ II em.	100 zł.	—	—	—	—	—	81.75	—
8 proc. „ „ III em.	100 zł. w zł.	—	93	—	—	—	93	—

*) Zgodnie z ustawą monetarną według rozporządzenia Prezydenta załączonego do rozporządzenia min. Skarbu z d. 23/IV 1924 r. (Dz. Ust. Nr. 37 poz. 401 z r. 1924.

**) Gwarantowane przez Skarb Państwa.

Należność pocztowa uiszczona ryczałtem.

Składnica materjałów przy dwutygodniku „OSZCZĘDNOŚĆ"

Niniejszem podajemy do wiadomości, że po czasowej przerwie, spowodowanej względami organizacyjnemi, uruchomiliśmy znowu składnicę materjałów.

Posiadamy na składzie i dostarczamy na każde zgłoszenie **natychmiast i w nieograniczonych ilościach następujące materjały i wydawnictwa:**

Skarbonki blaszane (patrz № 32, 33 z 1925 r.) za sztukę gr. 60.

Ulotki (patrz № 2 i 12 „Oszczędność" z 1925 r.) № 1 za 1000 egzempl. zł. 14.—
„ „ „ „ „ „ „ „ „ № 2 „ „ „ zł. 16.—
„ „ „ „ „ „ „ „ „ № 3 „ „ „ zł. 14.—
„ „ „ „ „ „ „ „ „ № 4 „ „ „ zł. 45.—

Plakaty barwne (ogólno-propagandowe i szkolne) za 10 egzemplarzy zł. 6.—
„ „ „ „ „ za 100 „ zł. 50.—

Książeczki wkładowe (nowy nakład) za 1000 egzemplarzy . . zł. 250.—

Karneciki do nalepiania mareczek oszczędnościowych za 1000 egzemplarzy zł. 50.—

Mareczki oszczędnościowe, wartości nominalnej 5, 10, 20 i 50 gr.— za 1000 szt. zł. 1.30

Broszurki propagandowe:

1) „Oszczędnością i pracą ludzie się bogacą" — broszura dla ludności rolniczej za 1000 egzemplarzy zł. 125, za 100 egzemplarzy . . . . zł. 12.50

2) „Ucieka nędza przed tym co oszczędza" T. Łubieńskiej, ilustrowana broszurka dla młodzieży — za 100 egzemplarzy . . . . zł. 6.—

3) „Osobiste i społeczne korzyści oszczędzania" L. Dury — za 100 egzempl. zł. 7.—

„Szkolna Kasa Oszczędności" książka prof. S. E. Bońkowskiego za 1 egzempl. zł. 1.—

Formularze bilansów miesięcznych brutto oraz sprawozdań rocznych dla komunalnych kas oszczędności, według obowiązującego urzędowego wzoru:

a) bilanse miesięczne — za 100 egzemplarzy . . . . . . zł. 5.—

b) sprawozdanie roczne wzór 1, 2, 3 i 4 — za 100 egzemplarzy . zł. 25.—

Przy wysyłaniu zamówień pocztą doliczamy koszty przesyłki i opakowania.—

Zamówienia prosimy kierować do administracji dwutygodnika „Oszczędność" — Warszawa, pl. Napoleona 7, pieniądze zaś wpłacać na konto czekowe czasopisma „Oszczędność" w P. K. O. № 92.

Związek Miejskich i Powiatowych Kas Oszczędnośc

podaje niniejszem do wiadomości

że składnicę materjałów i wydawnictw oszczędnościowych przekazał czasopismu „Oszczędność, jako swojemu oficjalnemu organowi. Wobec tego zamówienia na materjały prosi kierować wprost do administracji czasopisma „Oszczędność" — Warszawa, pl. Napoleona 7.

Adres Redakcji i Administracji:	Prenumerata wraz z przesyłką pocztową:	Ceny ogłoszeń:
Warszawa, Pl. Napoleona 7, tel. 297-04.	Rocznie . . . 32 zł.	1/1 strona 300 zł. 1/2 strony 150 zł. 1/4 strony 100 zł.
Konto czekowe P. K. O. № 92.	Kwartalnie . . . 8 „	Drobne: 30 groszy za wiersz jednołamowy. Kolumna ogłoszeń liczy 4 łamy.
	Miesięcznie . . 3 „	

Prosimy o wpłacanie prenumeraty za kwartał II-gi r. 1928 na konto czekowe Administracji czasopisma „Oszczędność" w P. K. O. № 92.

Redakcja i Administracja czynne codziennie, prócz świąt i niedziel w godz. od 14 do 16.

Redaktor: KAZIMIERZ PYSZKOWSKI. Wydawca: **„Oszczędność" S-ka Wydawnicza.**

Druk Jana Górnickiego Nowy-Świat № 57. Tel. 152-16.